

§ Energetická chudoba a evropská legislativa

Výzkum energetické chudoby sahá k počátkům 90. let minulého století a za jeho zakladatelku bývá považována Britka Brenda Boardmanová, která v roce 1991 vydala knihu *Fuel Poverty: From Cold Homes to Affordable Warmth* (Palivová chudoba: Od studených domovů k cenově dostupnému teplu). Právě Velká Británie se svými malebnými domky, nehostinným počasím a nedostatečně vybudovanou plynovou infrastrukturou řešila problémy s teplem u zranitelných domácností dlouhodobě.

Na evropskou úroveň se toto téma oficiálně dostalo ale až téměř o dvě dekády později. Pojem energetická chudoba byl do evropské legislativy poprvé zaveden Směrnicí o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (2009/72/ES). V rámci této směrnice EU přiznává, že se energetická chudoba stává stále větším problémem, a ukládá státům vypracovat vnitrostátní energetické akční plány (nebo jiné rámce), které by s ní bojovaly. Jejich cílem má být snížit počet osob, které se s energetickou chudobou potýkají. Členské státy by dále měly v každém případě zajistit nezbytné dodávky energie zranitelným zákazníkům.

Členské státy k tomu mohou použít integrovaný přístup, například v rámci sociální politiky, a mezi opatření zahrnout i sociální politiky či zlepšení energetické účinnosti v domácnostech.

Energetická chudoba se pak stala stále více sledovanou a diskutovanou. V roce 2016 vzniká *Energy Poverty Observatory* (EPOV), neboli Evropské observatorium pro energetickou chudobu. Cílem tohoto centra je vymýtit energetickou chudobu a urychlit spravedlivou energetickou transformaci evropských místních samospráv. Balíček **Čistá energie pro všechny Evropany** posílil ustanovení týkající se posílení postavení a ochrany spotřebitelů. Stanovil také nový přístup

k ochraně zranitelných spotřebitelů, který zahrnuje mimo jiné i pomoc členským státům snížit náklady na energii pro spotřebitele podporou investic do energetické účinnosti.

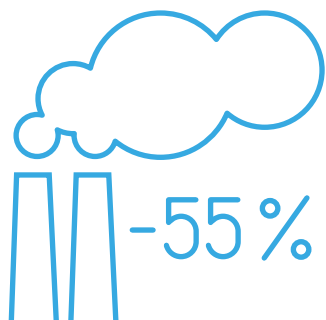
Přístup k základním službám se pak o rok později stal jedním z dvaceti základních pilířů Evropského pilíře sociálních práv. Sledování energetické chudoby je také jednou z důležitých částí Národních klimaticko-energetických plánů.

S příchodem pandemie začal v EU počet domácností, které se ocitly v energetické chudobě, významně narůstat. I proto Evropská komise vydala v říjnu 2020 **Doporučení Komise (EU) 2020/1563** týkající se energetické chudoby, které mělo za cíl pomoci členským státům EU s jejím řešením. Komise doporučila členským státům, aby definovaly energetickou chudobu pomocí specifických ukazatelů, identifikovaly zranitelné domácnosti a vypracovaly strategie, které těmto domácnostem pomohou. Státy také měly vytvořit opatření ke zlepšení energetické účinnosti, jako je zateplování budov a výměna neefektivních zdrojů tepla, a dále apelovala na začlenění energetické chudoby do národních klimaticko-energetických plánů. Na řešení energetické chudoby měly směřovat mimo jiné i finanční prostředky prostřednictvím programu **Next Generation EU**. Tyto prostředky měly zmírnit

dopady energetické chudoby a zajistit dostupné a čisté zdroje energie pro všechny.

V roce 2021 vznikl z iniciativy Evropské komise **Energy Poverty Advisory Hub (EPAH)**, neboli Poradenské centrum pro energetickou chudobu, jako hlavní instituce Evropské unie zaměřená na řešení energetické chudoby. Jeho vznik navázal na cíle **Zelené dohody pro Evropu** a doporučení o energetické chudobě z roku 2020. EPAH poskytuje odbornou podporu, informace a poradenství členským státům, regionům a městům, aby mohly efektivně identifikovat, měřit a zmírňovat energetickou chudobu v místním kontextu. Sdružuje experty, výzkumníky a aktéry z různých oblastí a podporuje výměnu osvědčených postupů v celé EU. EPAH organizuje školení, workshopy a vytváří nástroje pro efektivní zavádění opatření, která zajistí spravedlivý a udržitelný přístup k energii pro všechny Evropany.

Zásadní roli má energetická chudoba i v rámci legislativního balíčku Fit for 55, jehož hlavním cílem je snížit emise skleníkových plynů o 55 % oproti roku 1990. V oblasti energetické chudoby Fit for 55 zdůrazňuje potřebu chránit zranitelné domácnosti a zajistit, aby přechod na čistou energii byl sociálně spravedlivý. V rámci jednotlivých legislativních aktů se energetická chudoba skloňuje především ve třech bodech.

→ **Revize Směrnice o energetické účinnosti (EED) a Směrnice o energetické náročnosti budov (EPBD): Fit for 55 obsahuje přísnější cíle a pravidla pro zvyšování energetické účinnosti, přičemž jedním z hlavních cílů je snížit spotřebu energie u zranitelných skupin obyvatel. Tato opatření mají snížit závislost na energiích a dlouhodobě zmírnit náklady na energii pro domácnosti. Tímto tématem se zabírá Směrnice 2023/955 o energetické účinnosti a Směrnice 2024/1275 o energetické náročnosti budov.**

→ **Revize směrnice o obnovitelných zdrojích energie (RED II): Aktualizovaná směrnice zvyšuje cíl pro podíl obnovitelných zdrojů energie na 40 % do roku 2030, přičemž stanovuje povinnosti v oblasti komunitní energetiky a výroby čisté energie, které by měly být dostupné pro širokou veřejnost včetně zranitelných skupin. Směrnice podporuje rozvoj energetických společenství a klade důraz na participativní modely, které umožní nízkopříjmovým domácnostem přístup k obnovitelným zdrojům.**

Tím se snižuje riziko energetické chudoby, protože tyto domácnosti mohou přímo profitovat ze snížených nákladů na energii.

→ **Sociální fond pro klimatická opatření: fond na podporu řešení energetické chudoby v členských státech. Jedná se o komplexní systém, který bude podrobněji představen v samostatném factsheetu.**

Tyto změny v legislativních aktech by měly klást důraz na propojení cílů v oblasti klimatu a energetické spravedlnosti. Jejich cílem je snižování emisí způsobem,

který zajišťuje přístup k dostupné, čisté energii pro všechny evropské občany a minimalizuje negativní ekonomické dopady na zranitelné skupiny.

Zdroje

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES. Online:

Odkaz na web

Evropská komise. 2017. SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ. Online:

Odkaz na web

Evropská komise. 2020. DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2020/1563 ze dne 14. října 2020 týkající se energetické chudoby. Online:

Odkaz na web

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955. Online:

Odkaz na web

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2024/1275 ze dne 24. dubna 2024 o energetické náročnosti budov. Online:

Odkaz na web

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2023/2413 o podpoře obnovitelných zdrojů ze dne 18. října 2023. Online:

Odkaz na web